

**Θάνος Ανδρίτσος, Κώστας Γούσης,
Αλέξανδρος Μινωτάκης**

Το παρακάτω κείμενο συντάχθηκε από τους τρεις συνυπογράφοντες. Κομμάτια του παρουσιάστηκαν από τον Κώστα Γούση στο συνέδριο *Democracy Rising* στην Αθήνα, ενώ η πιο ολοκληρωμένη του μορφή παρουσιάστηκε στην ομιλία του Θάνου Ανδρίτσου στη Θεσσαλονίκη, την Τρίτη 21 Ιουλίου στην εκδήλωση με τίτλο "Το πρόγραμμα διεξόδου της ANΤΑΡΣΥΑ ΜΑΡΣ". Για αυτό έχει διατηρηθεί με τη μορφή ομιλίας.

Καλησπέρα σύντροφοι και συντρόφισσες, φίλες και φίλοι...

Είναι συνήθως αρκετά απλοϊκές οι ιστορικές αναλογίες, αλλά είναι κάποιες φορές που οι ημερομηνίες σε προκαλούν.

Μια τέτοια καλοκαιρινή βραδιά, ακριβώς μισό αιώνα πριν, στην οδό Σταδίου της Αθήνας, άφηνε την τελευταία του πνοή, ένας νεαρός που χωρίς να τον αναφέρουν τα σχολικά βιβλία ιστορίας, τον μαθαίνουν οι νέοι και οι νέες αυτής της χώρας στα πρώτα τους βήματα στο δρόμο στα μαθητικά ή σπουδαστικά τους χρόνια. Ο Σωτήρης Πέτρουλας, έφυγε μαχόμενος. Ενάντια στην κατάλυση της δημοκρατίας, στο διεφθαρμένο πολιτικό σύστημα, στην ντόπια και παρηκμασμένη ολιγαρχία, στην ιμπεριαλιστική επιθετικότητα. **Αλλά κυρίως δολοφονήθηκε γιατί αρνήθηκε να παραδεχτεί την ήττα, να αποδεχτεί τη συνθηκολόγηση, να εναρμονιστεί με τη δειλία της Αριστεράς της εποχής του.**

Και για αυτό μισό αιώνα μετά είναι μαζί μας, σε ένα αγώνα που φαίνεται να έχει τόσα πολλά κοινά. Όπως θα είναι μαζί μας τα αγόρια και κορίτσια από την άλλη όχθη του Αιγαίου που χάθηκαν στο χθεσινό φρικιαστικό φασιστικό έγκλημα καθώς ετοιμάζονταν να μεταβούν στο σύγχρονο σύμβολο ηρωισμού και ελπίδας, το Κομπάνι...

Φίλες και φίλοι, βρισκόμαστε σήμερα εδώ γιατί όλοι αναγνωρίζουμε ότι οι μέρες αυτές είναι πραγματικά κρίσιμες και ιστορικές. Είναι αλήθεια πολύ λίγες φορές στην ιστορία που η ελπίδα με την απελπισία, η νίκη με την ήττα, ο αγώνας με την προδοσία να συνυπάρχουν και να εναλλάσσονται σε τόσο μικρό, συμπυκνωμένο χρονικό διάστημα. Βέβαια σε αυτές τις στιγμές είναι που γίνονται και ρωγμές στην ιστορία που άλλοτε κυλάει αργά, αδιατάραχτα με βαριεστημένα βήματα. Ας κρατήσουμε όμως εξ αρχής αυτό: **Ότι δε βρισκόμαστε εδώ μόνο με την ήττα και την οργή, βρισκόμαστε εδώ ακριβώς γιατί φάνηκε η δυνατότητα νίκης, γιατί αποδείχτηκε η έστω και ανώριμη βούληση για μάχη μέχρι τέλους και γιατί τίποτα δεν έχει τελειώσει.** Το ρήγμα του αποφασιστικού και ταξικού ΟΧΙ, το ρήγμα των μεγάλων λαϊκών αγώνων όλης αυτής της πενταετίας, είναι ανοιχτό, ζωντανό και ισχυρό...

Η τριπλή καταστροφή που μας απειλεί

Δε χωρά αμφιβολία ότι μας απειλεί μια τριπλή καταστροφή. Πρώτον, η καταστροφή του λαού μας, των εργαζομένων και των ανέργων, μέσα από το οριστικό χτύπημα που φέρνουν τα νέα μέτρα σε μια ήδη δοκιμαζόμενη κοινωνία. Καμία συζήτηση στα ΜΜΕ δεν μπορεί να πιάσει το μέγεθος αυτής της

καταστροφής και δυστυχώς όσοι νεόκοποι αριστεροί μνημονιακοί επαναλαμβάνουν με ψυχρότητα ότι είναι κάποια επώδυνα μέτρα που όμως ήταν αναγκαία και τώρα είναι σημαντικό να υπάρξει ομαλότητα, έχουν χάσει κάθε ίχνος κοινωνικής συνείδησης κλεισμένοι στα βουλευτικά τους έδρανα. Καμία ομαλότητα δε μπορεί να υπάρξει σε μια κοινωνία που πεινά, αδυνατώντας να αγοράσει τα απαραίτητα με τις αυξήσεις στις τιμές. Με συντάξεις ούτε καν φτώχειας αλλά πραγματικού αφανισμού, που έκαναν μέχρι και τον μη Αριστερό Γ.Γ. του Υπουργείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων να παραιτηθεί από ευθιξία. Με διάλυση κάθε απομειναριού του κοινωνικού κράτους.

Μαζί με την καταστροφή του λαού, πρέπει να μιλήσουμε και για την καταστροφή των μικρών και μεσαίων στρωμάτων και τη νέα βαθιά κρίση στην οποία θα εισέλθει η ελληνική οικονομία.

Να μη φοβηθούμε να μιλήσουμε και για αυτό, κρατώντας πάντα τα ταξικά γυαλιά μας. Λένε κάποιοι υποκριτές στην κυβέρνηση: Δεν ήμασταν έτοιμοι τώρα για μια πιθανή έξοδο από το Ευρώ. Να προετοιμαστούμε και το βλέπουμε σε λίγα χρόνια. Πώς να προετοιμαστούμε ακριβώς; Ξεπουλώντας όλη τη χώρα για να ανακεφαλαιοποιήσουμε τις τράπεζες και να ξεχρεώσουμε το χρέος; Ξέρετε τι σημαίνει 50 δις ιδιωτικοποιήσεις; Για όλα μαζί περιφερειακά αεροδρόμια η μεγαλύτερη προσφορά είναι 1.2 δις. Το κατανοείτε; Το Ελληνικό, που θεωρείται το μεγαλύτερο φιλέτο της Μεσογείου πουλήθηκε στο Λάτση λιγότερα από 900 εκ. Ολόκληρα νησιά ξεπουλιούνται για ποσά που αντιστοιχούν σε ακριβά σπίτια. Είναι κοροϊδία να λένε ότι θα μείνουν 12.5 δις για επενδύσεις. Τα πρώτα 25 πάνε στις τράπεζες, που το κράτος ενισχύει για χιλιοστή φορά, και από τα επόμενα 25, που δε θα βρεθούν ποτέ, υποτίθεται ότι τα μισά θα πάνε σε επενδύσεις, από λεφτά που το ίδιο το ελληνικό κράτος θα έχει βγάλει μέσω των ιδιωτικοποιήσεων. Θα περάσουμε, λένε, κάποια κοινωνικά δίκαια μέτρα. Λες και μιλάνε σε χαζούς. **Εδώ δέχτηκαν να αναθεωρήσουν ήδη ψηφισμένους νόμους, λένε να ξεγελάσουν τους ευρωπαίους σε επόμενα μέτρα;** Αριστεροί άνθρωποι μιλάνε στο λαό σα να είναι ένα πλήθος ηλιθίων. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις - που ακόμα είναι πλειοψηφικές στην Ελλάδα- θα αλωθούν από τις αυξήσεις της φορολογίας και την προκαταβολή των φόρων, την ίδια στιγμή που οι ελληνικές και πολυεθνικές αλυσίδες μονοπωλούν την αγορά σπάνε κάθε χρόνο ρεκόρ κερδών.

Απειλούμαστε με πολυετή εξαθλίωση και ερήμωση. Νέα κύματα μετανάστευσης θα προστεθούν από ανθρώπους που μέχρι σήμερα κάπως, σφίγγοντας τα δόντια, τα έβγαζαν πέρα.

Και απειλούμαστε και από μια τρίτη καταστροφή. Την καταστροφή της αριστερής, ριζοσπαστικής προοπτικής. Πλέον η Αριστερά κινδυνεύει να θεωρείται στα μάτια μεγάλων κομματιών της κοινωνίας όχι απλά ηττημένη, παρωχημένη, παράλογη ή οτιδήποτε ακουγόταν στο παρελθόν αλλά δύναμη του συστήματος, υπαίτια της καταστροφής, εκπρόσωπος της τυραννίας. Ας πανηγυρίζουν με εξοργιστική αφέλεια μπροστά από φτιαχτές δημοσκοπήσεις. Μια Αριστερά που εφαρμόζει τέτοιες πολιτικές, που αρνείται να είναι φορέας αγώνα και ανατροπής, είναι προφανές ότι αργά ή γρήγορα διαμορφώνει το έδαφος για την ανάπτυξη και επανεμφάνιση με πιο απειλητικούς όρους του φασισμού και της ακροδεξιάς. Δεν χρειάζεται κανείς να είναι σοφός για να το καταλάβει.

Αυτή η τριπλή καταστροφή που μας απειλεί, κάνει κι εμάς στην ANΤΑΡΣΥΑ-ΜΑΡΣ, να μη χαιρόμαστε καθόλου που αποδείχτηκαν σωστά πολλά από όσα επισημαίνουμε από την αρχή της κρίσης. Ίσως η ηγεσία του Περισοού να μην το έχει καταλάβει, ωστόσο **για τους κομμουνιστές και τις κομμουνίστριες, δεν είναι επιτυχία το να δικαιωθούν οι ανησυχητικές προβλέψεις τους.** Γιατί είναι οι πρώτοι-ες που πονούν όταν χτυπιέται ο λαός, οι πρώτοι-ες που θα υπερασπιστούν την τιμή της Αριστεράς ακόμα και αν δεν ευθύνονται κατά κύριο λόγο για την ήττα της. Το θέμα είναι να αποτρέψεις την υλοποίηση των απειλητικών σεναρίων και όχι να βλέπεις από το δίπλα λόφο το τρένο να κατευθύνεται προς το γκρεμό. Και ως προς αυτό κάνουμε βαθιά αυτοκριτική για τις αδυναμίες και τις ελλείψεις μας.

Τι απέτυχε;

Όμως, πρέπει να καταλάβουμε τι και γιατί απέτυχε; Πώς φτάσαμε εδώ που φτάσαμε; Για να αποτρέψουμε

την τριπλή καταστροφή που μας απειλεί και για μη βιώσει ο ελληνικός λαός αντίστοιχες ήττες στο μέλλον. Αριστερά χωρίς ανάλυση, χωρίς πρόβλεψη, χωρίς σχέδιο, χωρίς τακτική και στρατηγική δεν έχει νόημα να υπάρχει. Και αυτό που απέτυχε, σύντροφοι και συντρόφισσες είναι ακριβώς αυτά. Η ανάλυση, οι προβλέψεις, το σχέδιο, ο τακτικισμός με απουσία στρατηγικής.

Αυτό που απέτυχε ήταν μια συγκεκριμένη πολιτική λογική που θεωρούσε ότι μπορεί να συνδυαστεί η συμμετοχή σε ευρώ, ΕΕ και η διατήρηση των δανειακών υποχρεώσεων της χώρας, με μια σχετικά φιλολαϊκή, μη μνημονιακή πολιτική. Σαφώς, ο ΣΥΡΙΖΑ δεν υποσχέθηκε σοσιαλιστικό μετασχηματισμό και άρα δεν πρέπει να κρίνεται επί αυτού. Ωστόσο, υποσχέθηκε ότι σε αυτή τη συγκεκριμένη συγκυρία, σε αυτή την ΕΕ, σε αυτή τη μνημονιακή συνθήκη κ.α. μπορεί να υλοποιηθεί μια καλύτερη πολιτική που να μην περιλαμβάνει ούτε τη ρήξη, ούτε την υποταγή. Και μάλιστα ότι μπορεί να την υλοποιήσει με την ανάληψη της κυβέρνησης. **Αυτό που ακολούθησε -δυστυχώς για τον ελληνικό λαό- ήταν η ταχύτατη και ολοκληρωτική αποτυχία αυτού του πολιτικού σχεδίου.** Σε τέτοιο βαθμό μάλιστα που όλοι απορούν πώς είναι δυνατόν να μην υπήρχε οποιοδήποτε εναλλακτικό σχέδιο.

Ήταν μια λανθασμένη πολιτική τακτική και στρατηγική. Αυτή ηττήθηκε. Δεν έχει να κάνει με την δολιότητα ή την καλοσύνη του Τσίπρα και της ηγετικής ομάδας. Τέτοιες συζητήσεις για τις προσωπικές στάσεις δεν έχουν ιδιαίτερο νόημα. Είτε αυτές χρησιμοποιούνται για να δείξουν το ηθικό δράμα των υλοποιητών αυτής της πολιτικής, είτε ακόμα χειρότερα αξιοποιούνται από τους νέους φίλους της κυβέρνησης στα κανάλια σε μια προσπάθεια διαπόμπευσης των διαφωνούντων με τη συμφωνία. Ούτε ανθρωποφαγία, ούτε αγιοποίηση. Πολιτική κριτική και πολεμική.

Παρότι δε μπορώ να περιγράψω το σύνολο του διαλόγου στην Αριστερά λίγα χρόνια πριν, επιτρέψτε δύο ενδεικτικές αναφορές. Εστιάζω σε αυτές που συζητιούνται ευρέως από τον κόσμο του κινήματος, διότι με τις συστημικές δυνάμεις και τις φωνές του σάπιου πολιτικού συστήματος εντός του κυβερνώντος κόμματος, δεν αισθάνομαι ότι έχω κάποιο λόγο συνομιλίας.

Ο σημερινός υπουργός Οικονομικών, **Ευκλείδης Τσακαλώτος**, μαζί με το μέλος της Κ.Ε. του ΣΥΡΙΖΑ (και σήμερα εκ των διαφωνούντων με τη συμφωνία) **Χρήστο Λάσκο**, έχουν γράψει σειρά αξιολογών βιβλίων και άρθρων. Ένα εκ των γνωστότερων είναι το «Χωρίς Επιστροφή», του 2011. Το βασικό επιχείρημα του βιβλίου είναι ότι δεν υπάρχει δρόμος επιστροφής στον κεϋνσιανισμό και το κράτος πρόνοιας, καθώς ο καπιταλισμός έχει δομικά μεταβληθεί. Το πολιτικό σκεπτικό ολοκληρωνόταν ως εξής: Αφού μια κυβέρνηση της Αριστεράς, όπως ο ΣΥΡΙΖΑ, αποκλείεται να αποδεχτεί το νεοφιλελευθερισμό, τότε οι πολιτικές που θα ακολουθήσει θα είναι αντικειμενικά και αναγκαστικά αντικαπιταλιστικές. Ένα αντεπιχείρημα που είχε κατατεθεί είναι πως ακριβώς για το λόγο αυτό και αφού ο νεοφιλελευθερισμός δεν είναι παρά ο καπιταλισμός της εποχής μας, χρειάζεται να προταχθεί ο δρόμος και το πρόγραμμα της αντικαπιταλιστικής ανατροπής για να μην υποταχθούμε σε αυτόν. Εν τέλει, τα πιο νεοφιλελεύθερα μέτρα στην ιστορία της χώρας, θα υλοποιηθούν με την υπογραφή -έστω και με προσωπική οδύνη- ενός εκ των συγγραφέων.

Στο πρόγραμμά που προτείνουν για την Αριστερά στην Ελλάδα, υποστηρίζεται ότι το να τίθεται ζήτημα εξόδου από το ευρώ, δεν είναι παρά μια μονεταριστική εμμονή που μπορεί να οδηγήσει σε εθνικιστική αναδίπλωση και ταξική συνεργασία με την εθνική αστική τάξη. Αντιθέτως προτείνονταν τα εξής μέτρα: α) Αντίσταση στη λιτότητα, β) Αναδιανομή του πλούτου, γ) Κοινωνικοποίηση των τραπεζών, δ) Έλεγχος και διαγραφή του χρέους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η απάντηση στα δυσεπίλυτα ερωτήματα του ασύμβατου ενός τέτοιου προγράμματος

με την ΕΕ και το ευρώ αναζητείτο σε μια ρητορική όξυνσης του ταξικού ανταγωνισμού. **Εν τέλει,**

μπόρεσε οτιδήποτε από όλα αυτά να υλοποιηθεί; Μήπως το ζήτημα του ευρώ και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης δεν είναι ένα ουδέτερο ζήτημα αλλά συμπυκνώνει τον ταξικό ανταγωνισμό με τον πιο βαθύ και καθαρό τρόπο; Αυτό δεν έδειξε και το δημοψήφισμα, το τόσο ταξικό πολωμένο με τους φτωχούς να ψηφίζουν ΟΧΙ και τους πλούσιους ΝΑΙ, που εξαρχής συνδέθηκε με το ερώτημα του ευρώ και της ΕΕ;

Στην ίδια λογική, περίπου την ίδια περίοδο, το καλοκαίρι του 2011, στο editorial του περιοδικού Θέσεις, που διευθύνει ο Γιάννης Μηλιός, πρώην υπεύθυνος οικονομικής πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ και σήμερα σκληρός κριτής της συμφωνίας, κατήγγειλε τη «θεοποίηση του σχεδίου». Αυτό που χρειαζόμαστε, υποστήριξε, είναι ένα όραμα, όχι προτάσεις διεξόδου, plan b, τεχνοκρατικά σχέδια. Τα κινήματα πάντα συγκροτούνταν γύρω από το “I have a dream” και όχι το “I have a plan”. Στο πιο πρόσφατό και αυτοβιογραφικό κείμενό του που καταγγέλλει τη μετάβαση του ΣΥΡΙΖΑ «από την ανατροπή στον ιστορικό συμβιβασμό», εντοπίζει το αδιέξοδο της κυβέρνησης, σε μια λογική και ρητορική εθνικής ενότητας και όχι ενίσχυσης του ταξικού ανταγωνισμού.

Δε θα μπορούσαμε να συμφωνήσουμε περισσότερο σε αυτή την κριτική. Όμως τίθεται ένα σοβαρό ερώτημα: Αν όλα είχαν γίνει αλλιώς, από το θεσμικό πλαίσιο μέχρι την οικονομική πολιτική. Αν δε γίνονταν λάθη στις επιλογές προσώπων, αν δε υπήρχε συνεργασία με το διεφθαρμένο πολιτικό σύστημα του παρελθόντος, αν επιλέγονταν μια πιο σκληρή πολιτική ενάντια στην ελληνική ολιγαρχία (π.χ. σε περιπτώσεις όπως τα εργατικά ατυχήματα στα ΕΛΠΕ). **Αν συνολικά δίνονταν προτεραιότητα σε μια πολιτική ενάντια στους πλούσιους, θα υπήρχαν καλύτερα αποτελέσματα στη διαπραγμάτευση;** Θα επιβάλλονταν η συνεργασία των δανειστών, δε θα χρειαζόνταν οι μονομερείς ενέργειες, οι ρήξεις, δε θα υπήρχε η απόλυτη ανάγκη για να σπάσει ο διεθνής οικονομικός έλεγχος των δανειακών συμβάσεων, ο εκβιασμός των δόσεων; **Αρά, το κεντρικό ερώτημα είναι: Μπορούν οι απόλυτα αναγκαίες τομές μιας εναλλακτικής πολιτικής, οι πολιτικές αναδιανομής του πλούτου και περιορισμού της αστικής πολιτικής και οικονομικής εξουσίας, να υλοποιηθούν εντός της ευρωζώνης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης;** Η πρόσφατη ιστορία έδειξε με απόλυτο τρόπο πώς όχι. Και για αυτό χρειάζεται μια άλλη πολιτική και πρόγραμμα ρήξης, ειδάλλως θα μείνουμε ξανά εγκλωβισμένοι στην πεποίθηση ότι μπορεί να έκανε κακή συμφωνία ο ΣΥΡΙΖΑ, αλλά ίσως τώρα ασκήσει φιλολαϊκές πολιτικές στο εσωτερικό.

Το πρόγραμμα της ρήξης. Βασικά κριτήρια

Σαν ΑΝΤΑΡΣΥΑ- ΜΑΡΣ δεν εστιάζαμε πάντα στο θέμα του ευρώ και της ΕΕ από κάποια ιδεολογική εμμονή ή εθνική προσήλωση. Και αυτό πλέον αποδείχτηκε. Ευρώ σημαίνει μνημόνια. Τελεία και παύλα. Για αυτό και το μεταβατικό πρόγραμμα που προτείναμε και προτείνουμε ακόμα εντονότερα σήμερα, περιλαμβάνει τη ρήξη, αποδέσμευση, σύγκρουση με το ευρώ και την ΕΕ. Βεβαίως όχι μόνο αυτά. Η διπλή έξοδος είναι ένα κομμάτι- προϋπόθεση για ένα ευρύτερο πρόγραμμα μετασηματισμών μαζί με την εθνικοποίηση των τραπεζών και στρατηγικών τομέων της οικονομίας, τη διαγραφή του χρέους, τα άμεσα μέτρα αναδιανομής του πλούτου υπέρ της εργαζόμενη πλειοψηφίας, την απαγόρευση των απολύσεων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για να καταπολεμηθεί η ανεργία, το αποφασιστικό σπάσιμο του διεφθαρμένου κράτους και πολιτικού συστήματος, τη σύγκρουση με τα κανάλια της ολιγαρχίας, τη χάραξη μιας πολυεπίπεδης διεθνούς πολιτικής.

Το μεγάλο ερώτημα το οποίο πλανάται πάνω από την ελληνική κοινωνία το τελευταίο διάστημα είναι συγκεκριμένο: **Μπορούμε να επιβιώσουμε έξω από το ευρώ και την ΕΕ και αν μια τέτοια έξοδος μπορεί να γίνει τώρα ή θα έπρεπε να συμβεί στο παρελθόν ή το μέλλον;**

«Δεν παρουσίασε κανείς καμία εναλλακτική πρόταση», επαναλαμβάνουν τα κυβερνητικά στελέχη. 3 επιλογές υπάρχουν, είπε χθες ο πρωθυπουργός. Η υπογραφή της συμφωνίας, ή άτακτη χρεωκοπία ή το σχέδιο Σόιμπλε. Η μόνη λύση για το λαό μας ήταν αυτή η -έστω κακή- συμφωνία.

Είναι δραματικό πώς από χείλη αριστερών χρησιμοποιούνται τα ίδια επιχειρήματα που εδώ και χρόνια χρησιμοποιούσε η ντόπια αντίδραση, όχι μόνο ως προς τις καταστροφικές συνέπειες της ρήξης αλλά κυρίως ως προς την αποδοχή μιας ψευδούς εικόνας για την Ελλάδα, την Ελληνική οικονομία και τις δυνατότητες της εργατικής τάξης. Η κοινή αίσθηση σε παλιούς και νέους θιασώτες του ευρωμονοδρόμου είναι ότι η Ελλάδα δεν παράγει τίποτα, ζει -όπως ζει- αποκλειστικά από τις επιδοτήσεις της ΕΕ και έξω από αυτήν δε μπορεί παρά να πεινάσει. Και όπως συζητιόταν ευρέως το τελευταίο διάστημα το δίλλημα ήταν ή υποταγή και σταθερότητα ή περηφάνεια και πείνα, ένα δίλλημα στο οποίο η κυβέρνηση με στεναχώρια αλλά αίσθηση ευθύνης επέλεξε το πρώτο.

Όμως το δίλλημα αυτό είναι συνειδητά διαστρεβλωμένο. **Εμείς δεν υποστηρίζουμε τη ρήξη με την ΕΕ και το ευρώ μονάχα από αίσθημα περηφάνειας και ανυπακοής, αλλά ακριβώς για να σωθεί ο ελληνικός λαός από την πείνα και τη δυστυχία που ήδη βιώνει και θα είναι πολύ χειρότερη στο μέλλον.** Οι βασικές πλευρές του αντικαπιταλιστικού μεταβατικού προγράμματος (που έχουν κατατεθεί έστω και ανεπαρκώς εδώ και χρόνια από πολιτικές δυνάμεις και διανοητές) δεν είναι ένα ιδεολογικό μανιφέστο αλλά άμεσα και αναγκαία βήματα για να καταπολεμήσουμε την καταστροφή που μας απειλεί. Δεν είναι η οργανωμένη και με ταξικό πρόσημο έξοδος από ΕΕ και ευρώ η καταστροφή, αλλά αναγκαίο πρώτο βήμα για την αποφυγή της καταστροφής.

Στη βάση ποιων ιδεολογικών και πολιτικών κριτηρίων χαράσσεται μια αριστερή, κομμουνιστική πολιτική σύγκρουσης με το εγχώριο και διεθνές κεφάλαιο και μετασχηματισμού της οικονομίας και της παραγωγής;

- Είναι εξαιρετικά επικίνδυνο να ενισχύει η αριστερά, όχι απλά την αίσθηση ότι δεν υπάρχει εναλλακτική, αλλά ότι ο ελληνικός λαός δεν είναι παρά μια άμορφη μάζα ζητιάνων και τεμπέληδων που ζει από την φιλευσπλαχνία της Ευρώπης και ξεκοκκαλίζει ευρωπαϊκά προγράμματα. Η πιο θλιβερή εικόνα ανημπόριας είναι όταν μιλάς στο δρόμο με ανθρώπους που δουλεύουν σκληρά όλη τους τη ζωή που αποδέχονται ότι δεν παράγουν τίποτα και δεν είναι ικανοί για τίποτα χωρίς την ευρωπαϊκή βοήθεια. Όλες οι μελέτες αποδεικνύουν, αλλά και όποιος παρατηρεί τις εξελίξεις των τελευταίων ετών εμπειρικά καταλαβαίνει, ότι από την είσοδο της Ελλάδας στην ΕΕ και το ευρώ η ελληνική οικονομία και παραγωγή επλήγησαν σημαντικά. Επίσης, ότι με τα «πακέτα διάσωσης» όλο και περισσότερο υποβαθμίζονται οι παραγωγικές δυνατότητες της χώρας και όχι το αντίστροφο. **Άρα ο ελληνικός λαός και παράγει και παρήγαγε και μπορεί να παράξει. Ο πλούτος παράγεται από τους εργαζόμενους, οι ντόπιοι και διεθνείς καπιταλιστές τον υφαρπάζουν.**

- **Ένα πρόγραμμα παραγωγικής ανασυγκρότησης σε αντικαπιταλιστική κατεύθυνση έχει ως κριτήριο και βασικό στόχο την κάλυψη των αναγκών της κοινωνίας και όχι το ατομικό καπιταλιστικό κέρδος.** Προϋποθέτει και περιλαμβάνει πρώτα και κύρια τη σκληρή σύγκρουση με το κεφάλαιο, ώστε να αποτρέψει το παραγωγικό σαμποτάζ, τους ανορθολογισμούς και την παραγωγική ερήμωση που φέρνει ο κεφαλαιοκρατικός ανταγωνισμός. Υπό αυτό το πρίσμα, για να μελετήσουμε τις παραγωγικές δυνατότητες δεν αρκεί να δούμε τι βρίσκεται εν ενεργεία σήμερα, αλλά να συνυπολογίσουμε ότι βρίσκεται σήμερα αδρανές και ανεκμετάλλευτο, πρώτα και κύρια στον αγροτικό και βιομηχανικό τομέα. Η Ελλάδα έχει ακόμα στο έδαφός της χαραγμένες τις παραδόσεις και τις δυνατότητες μιας αρκετά αναπτυγμένης σύγχρονης οικονομικής διαδικασίας, έχει εργατικό δυναμικό μορφωμένο και ικανό, πολιτισμική και ιστορική κληρονομιά ώστε να μπορεί σχετικά άμεσα και αποτελεσματικά να καλύψει τις βασικές ανάγκες του πληθυσμού της.

- **Βασικό μέλημα μιας τέτοιας πολιτικής, είναι η αύξηση της απασχόλησης και η κάλυψη της εγχώριας ζήτησης.** Για να υλοποιηθεί, απαιτεί να πάρει στα χέρια του το κράτος, το τραπεζικό σύστημα και το μεγαλύτερο κομμάτι της οικονομία ώστε να χαράξει ένα σχέδιο άμεσης παροχής εργασίας και αξιοπρεπούς μισθού σε όλο το ανενεργό εργατικό δυναμικό. Με βάση ένα σχεδιασμό υπέρ των κοινωνικών συμφερόντων, προτεραιότητα οφείλει να δίνεται στην κάλυψη των εγχώριων αναγκών και στη συνέχεια

σε όποια εξαγωγική δραστηριότητα που βεβαίως και μπορεί να ευνοηθεί από τη νέα νομισματική πολιτική.

- **Ο σχεδιασμός αυτός οφείλει όχι απλά να αξιοποιήσει τις υπάρχουσες δραστηριότητες αλλά και να τις μετασχηματίσει ώστε να καλύπτουν κοινωνικά αναγκαίες δραστηριότητες.** Ειδικά το μορφωμένο δυναμικό της μισθωτής διάνοησης που αρκετά συχνά απασχολείται σε υπηρεσίες και επιχειρήσεις καπιταλιστικής κερδοφορίας αλλά μικρής κοινωνικής χρησιμότητας, μπορεί να αξιοποιηθεί για να παρέχει την αναγκαία επιστημονική συμβολή σε μια διαφορετική παραγωγική διαδικασία.

- Ακριβώς επειδή το πρόγραμμά αυτό έχει εργατική, αντικαπιταλιστική κατεύθυνση, θέτει ως πρωταρχική του πλευρά, τη βελτίωση της θέσης των εργαζομένων, **τη δημοκρατία και τον έλεγχο στους χώρους δουλειάς.** Για να υλοποιηθεί προϋποθέτει την εργατική πάλη, τον ελεύθερο συνδικαλισμό, την πάταξη του εργοδοτικού δεσποτισμού κ.α.

- Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, το πρόγραμμα που υποστηρίζουμε, εκκινεί από αύριο, από άμεσα μέτρα ανάσχεσης της ασφυξίας αλλά έχει ορίζοντα το μετασχηματισμό και την ανατροπή του κόσμου της εκμετάλλευσης. Είναι ένα μεταβατικό πρόγραμμα που έρχεται σε σύγκρουση με την εγχώρια και διεθνή αστική τάξη και ειδικά την καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση. Δεν είναι μια πιθανή διαφορετικά αστική διαχείριση από κομμάτια του εγχώριου κεφαλαίου, ούτε μια μετατροπή της οικονομίας σε μια εξαγωγική, εξορυκτική και σκληρά εκμεταλλευτική κοινωνία απλά χωρίς ευρωπαϊκή επιτροπεία. **Είναι ένα πρόγραμμα άμεσης βελτίωσης της θέσης της εργατικής τάξης, κλονισμού της αστικής κυριαρχίας, αλλαγής της σχέσης μισθών- κερδών που ανοίγει το δρόμο σε μια κοινωνία χωρίς εκμετάλλευση.**

Ωστόσο, σαφώς και την επαύριο της εξόδου από το ευρώ και την ΕΕ δε θα ζούμε σε μια κοινωνία χωρίς τάξεις, χωρίς αφεντικά, χωρίς ιμπεριαλιστική επιθετικότητα, χωρίς αδικία και καταπίεση. Ποιος θα μπορούσε να δηλώσει κάτι τέτοιο; Ποιος όμως από την άλλη θα ήταν τόσο κοινωνικά ανάλγητος και πολιτικά αλλήθωρος ώστε να αρνηθεί την αναγκαιότητα και επικαιρότητα του μεταβατικού αυτού προγράμματος στο σήμερα, μεταθέτοντας την έναρξη αυτού του δρόμου σε κάποιο άγνωστο επαναστατικό επέκεινα; Ο πιο αριστερός κι επαναστάτης σήμερα, είναι αυτός που όταν τέθηκε και θα ξανατεθεί το ερώτημα «δηλαδή να μην υπογράψουμε τη συμφωνία, και τι θα γίνει από Δευτέρα;», απαντά χωρίς να διστάσει ούτε ένα δευτερόλεπτο «να μην υπογραφεί τίποτα, να σταματήσει τώρα αυτή η πορεία, και τη Δευτέρα και κάθε μέρα υπάρχει άλλος δρόμος». Αν διστάσεις έστω και ένα κλάσμα του δευτερολέπτου, με τη μακαριότητα του γραφειοκράτη που πάντα δειλιάζει μπροστά στη δήθεν ανωριμότητα των συνθηκών, τότε καταγράφεις στη λαϊκή βούληση ως ηττημένος και απρόθυμος για κοινωνική ανατροπή, ακόμα και αν υμνήσεις στη συνέχεια εκατό φορές την επανάσταση και τον κομμουνισμό. Ο επαναστάτης κρίνεται πάντα από το αν αυτό που λέει και κάνει τη συγκεκριμένη στιγμή, στο συγκεκριμένο ερώτημα, ανοίγει δρόμους προς το στόχο του. Το ότι θα υπάρχει πολιτική και ταξική αντιπαράθεση, ακόμα και μετά την έξοδο και τη ρήξη, είναι αυτονόητο. Και στα πρώτα βήματα της αταξικής κοινωνίας θα υπάρχουν συγκρούσεις και μπορεί και να πισωγυρίσει η επαναστατική διαδικασία. Υπάρχει άραγε κάποια συνταγή που να μας εγγυηθεί ένα απευθείας πέρασμα στο βασίλειο της ελευθερίας; Για αυτό και η φυγομαχία της ηγεσίας του ΚΚΕ, όσο και αν επικαλείται τη λαϊκή εξουσία, προσφέρει πολύτιμη βοήθεια στο σύστημα αλλά και την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ, αρνούμενη το άμεσο πρόγραμμα σύγκρουσης.

- Είναι τέλος, μια πολιτική βαθιά διεθνιστική σε αντίθεση με όσους πιστεύουν ότι αποτελεί εθνικιστική αναδίπλωση. **Οι λαοί όλου του κόσμου μπορούν και πρέπει να βρεθούν στο πλάι μας ενάντια στις κυβερνήσεις και τις αστικές τους τάξεις.** Αυτός είναι ο πραγματικός προλεταριακός διεθνισμός και όχι οι ιμπεριαλιστικές, καπιταλιστικές ολοκληρώσεις που στόχο έχουν την από κοινού εκμετάλλευση των εργαζόμενων τάξεων. Η ΕΕ δεν είναι μια ταξικά ουδέτερη ένωση κρατών, αλλά μια καπιταλιστική ολοκλήρωση που έχει εγγεγραμμένο στο DNA της, την καπιταλιστική κυριαρχία και την άνιση ανάπτυξη. Η δυνατότητα χάραξης διεθνούς πολιτικής με βάση τα συμφέροντα του λαού μιας χώρας, δεν είναι

πρόσδεση σε άλλο ιμπεριαλιστικό μπλοκ, όπως ακούγεται. Άλλωστε, όλη αυτή η ατεκμηρίωτη φλυαρία για τα διάφορα κέντρα που εποφθαλιούν την Ελλάδα, φαίνεται όλο και περισσότερο να γίνεται με στόχο την αποδοχή της ευρωαμερικάνικης ιμπεριαλιστικής επιθετικότητας που μας έχει ρημάξει. Σαφώς και υπάρχουν τεράστιοι γεωπολιτικοί κίνδυνοι, που ενισχύονται από την παγκόσμια καπιταλιστική κρίση, ωστόσο, νομίζει κανείς ότι είναι προστασία η υποταγή στην επιθετικότερη επεκτατική δύναμη; Και ακόμα χειρότερα, θα χρησιμοποιούσαμε τα ίδια επιχειρήματα, για να αρνηθούμε την αντίσταση στην κατοχή ή τη σύγκρουση στη συνέχεια με τους ξένους και ντόπιους συνεχιστές των ναζί;

- Το πρόγραμμά αυτό, αν και σαφώς είναι πολιτικά δύσκολο καθώς στηρίζεται στην αναγεννημένη ταξική πάλη, δεν είναι σε καμία περίπτωση «τεχνικά» αδύνατο.

Όμως αυτό είναι το νόημα της ταξικής πάλης. Η εργατική τάξη πρέπει να παλέψει την καπιταλιστική κοινωνία για να κερδίσει έναν ολόκληρο κόσμο. Ποιος είπε ότι αυτός ο δρόμος είναι εύκολος; Για αυτό κάποιος είναι αριστερός ή κομμουνιστής; Για να βοηθήσει όσο μπορεί τον εαυτό του και την τάξη του, να διαβεί αυτό το δύσκολο δρόμο. Αλλιώς τι λόγο ύπαρξης έχει; έχει ανάγκη ο εργαζόμενος και η νέα την Αριστερά για να μάθει ότι τα πράγματα είναι δύσκολα. Το ξέρουν ήδη πολύ καλά, από την καθημερινή τους ζωή. Πρέπει όμως να ορίζουμε την έννοια της δυσκολίας. Η δυσκολία υλοποίησης αυτού του προγράμματος, έγκειται κατά κύριο λόγο στο ότι απαιτεί την ενεργοποίηση, την οργάνωση και την πάλη του κόσμου της εργασίας. Στο ότι περνάει μέσα από τη σύγκρουση με το κεφάλαιο και τους μηχανισμούς τους. Την αντιμετώπιση της εκδικητικότητας των ιμπεριαλιστών. Όχι κυρίως στο ότι είναι τεχνικά δύσκολο. Δεν ψάχνουμε να βρούμε νερό στην έρημο. Σε μια όαση βρισκόμαστε, την οποία όμως ελέγχουν δεσμοφύλακες. Αυτούς πρέπει να καταρρίψουμε.

Το πρόγραμμα της ρήξης. Βήματα και προϋποθέσεις

Αναρωτιούνται πολλοί αν μπορούν να υλοποιηθούν όλα αυτά ή μήπως αφορούν ένα απώτερο μέλλον. Ως ΑΝΤΑΡΣΥΑ- ΜΑΡΣ ριχτήκαμε στη μάχη του δημοψηφίσματος και παλέψαμε όπως κάθε φορά ενάντια στα μέτρα, γιατί πιστεύουμε ότι ακόμα και μια απροετοίμαστη εισβολή του λαϊκού παράγοντα που αλλάζει την έκβαση των πραγμάτων, είναι προτιμότερη από τη συνέχιση της καταστροφικής πολιτικής. Αυτό προφανώς δε σημαίνει ότι δε χρειάζεται προετοιμασία του λαού, επιστημονική μελέτη και κυρίως ένα αναγεννημένο εργατικό κίνημα και μια μαζική Αριστερά της ρήξης.

Σαφώς δε μπορώ να παρουσιάσω ένα ολοκληρωμένο πλάνο, ούτε είμαι ειδικός, άλλωστε ακόμα και οι πιο έγκυροι οικονομολόγοι αναγνωρίζουν ότι κανένα οικονομικό μοντέλο δε μπορεί προβλέψει τις συνέπειες όταν αλλάζει δομικά ένα καθεστώς. Ωστόσο, μιας και τίθεται από τον τίτλο της εκδήλωσης και γίνεται μεγάλη συζήτηση καθημερινά, θα μου επιτρέψετε να αναφέρω ορισμένα στοιχεία που οικονομολόγοι της ρήξης ανέδειξαν τις τελευταίες μέρες. Δεν είναι μια τεχνοκρατική συνταγή, αλλά ορισμένες επιστημονικές επισημάνσεις που αποδεικνύουν ότι τα σενάρια καταστροφής δεν είναι παρά ατεκμηρίωτες φαντασίες. Θα αναφέρω μόνο ορισμένα στοιχεία και επιχειρήματα συλλεγμένα από πρόσφατη αρθρογραφία αρκετών συντρόφων με μεγαλύτερη γνώση από εμένα...

Ας ξεκινήσουμε με το θέμα της εθνικοποίησης των τραπεζών που έχουν ουσιαστικά χρεωκοπήσει παρά τα περισσότερα από 200 δισεκατομμύρια που έχουν δοθεί από τον ελληνικό λαό. **Η εθνικοποίηση τραπεζών δεν είναι μια «αριστερή ιδεοληψία» αλλά αποτελούσε τη μοναδική ρεαλιστική πρόταση για τα λαϊκά συμφέροντα από την πρώτη στιγμή.** Άλλωστε, το κράτος ουσιαστικά κατέχει ήδη της τράπεζες και πρέπει να τις πάρει υπό τον έλεγχο του. Η δημιουργία ενός κοινωνικά χρήσιμου τραπεζικού συστήματος απαιτεί το πέρασμα από την κοινωνικοποίηση των ζημιών, που συμβαίνει σήμερα, στην εθνικοποίηση του ίδιου του τραπεζικού συστήματος προκειμένου να συγκεντρωποιηθεί σε μια δημόσια τράπεζα, να εξορθολογιστεί και να λειτουργήσει προς όφελος των εργαζομένων, των μικροκαταθετών και των μικρών επιχειρήσεων.

Το ζήτημα του νομίσματος δεν είναι «τεχνικό ζήτημα» .
Έγινε σαφές ότι χωρίς επανάκτηση της νομισματικής πολιτικής κάθε διαφορετική πολιτική θα ηττάται εν τη γενέσει της. Η ρήξη με την Ευρωζώνη, η εκτύπωση εθνικού νομίσματος ήταν και παραμένει ο μόνος δρόμος για να πληρωθούν μισθοί και συντάξεις σε συνθήκες οικονομικής ασφυξίας από την ΕΕ. Παρά τα καταστροφικά σενάρια που επαναλαμβάνονται από δεξιά και αριστερά στόματα, δεν υπάρχει μισό

επιστημονικό έργο, έστω ενός συστημικού οικονομολόγου, που να στηρίζει αυτές τις εκτιμήσεις. Η πραγματικότητα είναι πολύ διαφορετική. Η υποτίμηση του νέου νομίσματος όχι απλά δεν θα είναι ακραία αλλά την πρώτη περίοδο μπορεί να οριστεί σε αναλογία 1 προς 1. Αλλά και μετά από αυτή την περίοδο, ο πληθωρισμός που θα υπάρξει δεν θα εκτοξευθεί καθώς η Ελλάδα είναι μια χώρα με μικρό εξωτερικό έλλειμμα. Η υποτίμηση που θα υπάρξει, θα επηρεάσει σε ένα βαθμό την αγοραστική δύναμη όσων έχουν καταθέσεις αλλά με την ταυτόχρονη υποτίμηση των δανείων που έχουν συνάψει, η πλειοψηφία του λαού δε θα πληγεί. Το νέο νόμισμα διεθνών συναλλαγών θα καλύπτεται στο μεγαλύτερο μέρος του από την υπάρχουσα νομισματική βάση σε ευρώ της Τράπεζας της Ελλάδας (35 δισ. περίπου). Στόχος είναι να διατηρείται σχετικά σταθερή η ισοτιμία του νομίσματος και οι τιμές των εισαγομένων προϊόντων.

Όσον αφορά την απειλή των κερδοσκοπικών επιθέσεων είναι ξεκάθαρο ότι αποτελεί πολιτικό ζήτημα. Η ρήξη ανοίγει το δρόμο για τη συνολική ανατροπή πολιτικών ιδιωτικοποιήσεων και ξεπουλήματος και την κατάργηση του ΤΑΙΠΕΔ.. Είναι δεδομένο ότι η ρήξη και η αποπληρωμή του χρέους δεν πάνε μαζί. Δεν θα κάτσουμε να πληρώσουμε το χρέος για 3η και 4η φορά, απλά τώρα σε δραχμές. **Η διαγραφή του χρέους είναι αναγκαία, μονομερής ενέργεια απέναντι στους εκβιασμούς των δανειστών.**

Στην πραγματικότητα, ο δρόμος της ρήξης ανοίγει ευκαιρίες αξιοποίησης του δημόσιου πλούτου και των παραγωγικών δυνατοτήτων της χώρας προς όφελος του κόσμου της εργασίας. Μας λένε ότι δεν παράγουμε τίποτα. Κι όμως από κάπου προέκυψαν τα δισεκατομμύρια που σκανδαλωδώς μετέφεραν ελληνικές επιχειρήσεις στο φορολογικό παράδεισο του Λουξεμβούργου. Επανελημμένα κρύβουν ότι ακόμα και σήμερα, στην Ελλάδα που απώλεσε το 30% του ΑΕΠ της μέσα στην κρίση, η διατροφική επάρκεια στα βασικά είδη υπερβαίνει το 90% και η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας υπερβαίνει δύο φορές τη ζήτηση. **Ακόμα περισσότερο όμως κρύβουν, ότι η διάλυση των παραγωγικών δυνατοτήτων δεν έπεσε από τον ουρανό αλλά είναι προϊόν της πολιτικής της ΕΕ και των κατευθύνσεων του ελληνικού καπιταλισμού.** Μόλις ένα χρόνο πριν, έκλεισε τελείως η Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης, η συρρίκνωση της οποίας εκκίνησε το 2008 ακολουθώντας τις οδηγίες της ΚΑΠ και σήμερα φτάσαμε στο σημείο να εισάγουμε ζάχαρη. Στα φάρμακα υπολογίζεται ότι η εγχώρια παραγωγή μπορεί μεσοπρόθεσμα να καλύψει με ποιοτικά φάρμακα σε χαμηλό κόστος το 70% της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και το 50% της νοσοκομειακής..

Όλα τα παραπάνω πρέπει να ενισχυθούν και από μια άλλη ταξική-φορολογική πολιτική που θα αντιστρέφει ριζικά τις κατευθύνσεις του κεφαλαίου, της ΕΕ και των μνημονίων. Αφενός, θα ελαφρύνει τα βάρη για τα εργατικά και μεσαία στρώματα. Αφετέρου θα αυξήσει ραγδαία το φορολογικό συντελεστή επί τόκων, μερισμάτων και επενδύσεων, θα ενισχύει τις εργοδοτικές εισφορές για να αντέξει το ασφαλιστικό σύστημα και συνολικά θα βασιζέται σε μια φορολόγηση του μεγάλου πλούτου σε όλα τα επίπεδα. Ακόμα και η περιβόητη «πάταξη της φοροδιαφυγής» δεν είναι ταξικά ουδέτερη: θα κυνηγηθούν οι άνεργοι και οι εργαζόμενοι που φοροδιαφεύγουν για να ζήσουν ή το μεγάλο κεφάλαιο που προστατεύει τα υπερκέρδη του με κάθε τρόπο;

Απέναντι σε όλα αυτά, ορθώνεται η απειλή του εμπάργκο και της διεθνούς απομόνωσης. Ακόμα μια φορά μας τρομοκρατούν χωρίς στοιχεία. Στην πραγματικότητα, παρά τους περιορισμούς που επιβάλλει η ΕΕ, ο

φυσικός χώρος ανταλλαγών της Ελλάδας είναι οι χώρες της γειτονιάς μας, δηλαδή χώρες της Μεσογείου και των Βαλκανίων. Είναι ενδεικτική η εικόνα των χωρών όπου εξαγονται ελληνικά προϊόντα. Στις 15 πρώτες χώρες εξαγωγής, μόνο 6 χώρες ανήκουν στην ευρωζώνη. **Έξοδος από ευρωζώνη και ΕΕ δε σημαίνει απομόνωση, αλλά αντίθετα, διεύρυνση εμπορικών ανταλλαγών σε ισότιμη και αμοιβαία επωφελή βάση με όλες τις χώρες του κόσμου, πρωτίστως της περιοχής μας.** Όσοι κινδυνολογούν για την οικονομική απομόνωση που μας περιμένει εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν τολμούν να πουν λέξη για τις καταστροφικές οικονομικές επιλογές που επέβαλε τα τελευταία χρόνια η ΕΕ στο πλαίσιο της εξυπηρέτησης των δικών της γεωπολιτικών αντιπαραθέσεων, όπως το εμπάργκο που εφάρμοσε η Ελλάδα το 2011 στην εισαγωγή πετρελαίου από το Ιράν ή την καταστροφική παύση εξαγωγών αγροτικών προϊόντων στη Ρωσία το φθινόπωρο του 2014, για να προωθηθούν οι σχεδιασμοί των ΗΠΑ στην Ουκρανία. Η αποδέσμευση από την ΕΕ είναι προϋπόθεση για μια νέα πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική με γνώμονα τα συμφέροντα των εργαζομένων.

Δεν παραγνωρίζουμε τους κινδύνους, ούτε τις δυσκολίες. Ξέρουμε ότι η λύσσα του κεφαλαίου, εγχώριου και διεθνούς, θα είναι μεγάλη απέναντι σε κάθε λαό που θα προχωρήσει σε ρήξη με τις πολιτικές της φτώχειας. Ξέρουμε πολύ καλά ποιους θα βρούμε απέναντι μας και τι όπλα διαθέτουν. Είμαστε όμως σίγουροι ότι σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, ένα πρόγραμμα σύγκρουσης και αναμέτρησης με τους εχθρούς του λαού είναι πιο επίκαιρο και πιο ρεαλιστικό από κάθε άλλη φορά. **Χρήσιμη Αριστερά είναι μόνο εκείνη που συσπειρώνεται γύρω από αυτό το πρόγραμμα, το επεξεργάζεται και βοηθάει με ότι μέσο διαθέτει για την υλοποίηση του.**

Το κοινωνικό και πολιτικό μπλοκ της ρήξης

Το κρίσιμο ζήτημα της συγκρότησης του κοινωνικού και πολιτικού μετώπου που θα εκφράσει το πρόγραμμα της ρήξης είναι τόσο σημαντικό που έχει μια αυτοτέλεια. Ας κρατήσουμε μόνο κάποιες πλευρές σε μια συζήτηση που έχει ήδη ανοίξει και θα κορυφωθεί το επόμενο διάστημα. Οι πρωτοβουλίες που έχει ήδη λάβει η ΑΝΤΑΡΣΥΑ για τη συμπίεση από τα κάτω, όλων των δυνάμεων που αναφέρονται στη ρήξη και τη συνέχιση του ΟΧΙ μέχρι τέλους δείχνουν ήδη έναν ελπιδοφόρο δρόμο.

- **Η περίοδος πραγματικά παρέχει μια πρωτοφανή δυνατότητα για την εμφάνιση με μαζικούς όρους μιας σύγχρονης ανατρεπτικής Αριστεράς.** Η απογοήτευση μεγάλου κομματιού αγωνιστών και οργανωμένων δυνάμεων εντός του ΣΥΡΙΖΑ από τη συνθηκολόγησή της ηγεσίας του, η πεποίθηση ότι πρέπει να εκφραστεί το μεγάλο κοινωνικό μπλοκ του ΟΧΙ, αλλά και η ψηλάφηση ενός προγράμματος ρήξης με αρκετά κοινά στοιχεία παρά τις διαφωνίες, δείχνει πώς εκτός από αναγκαία είναι και εφικτή μια ενωτική πολιτική και κοινωνική πρωτοβουλία για το ΟΧΙ μέχρι τέλους, όπως φαίνεται και από τις πρωτοβουλίες κεντρικά και τοπικά που έχουν ξεκινήσει. Πρέπει να μη χαθεί αυτή η ευκαιρία, πρώτα και κύρια για να μην αποστρατευτεί και απογοητευτεί ο κόσμος που ήλπιζε στον ΣΥΡΙΖΑ και τη δυνατότητα αλλαγής και για να μην πάρουν κεφάλι οι αντιδραστικές, ακροδεξιές ή και φασιστικές ιδέες. Πρέπει να δράσουμε αποφασιστικά, όχι σαν να βρισκόμαστε σε «μια από τα ίδια» εποχή, αλλά με γνώση των τεράστιων κοινωνικών διεργασιών που συντελούνται και κατανοώντας τα καθήκοντα που αναδεικνύονται.

- **Να ανοίξει η κουβέντα ενάντια σε όλα όσα απέτυχαν.** Αυτή η ανάγκη άμεσης λήψης πρωτοβουλιών δε σημαίνει κλείσιμο της κουβέντας σε εύκολα σχήματα, μίνιμουμ συμφωνίες και προδιαγεγραμμένες αντιπαραθέσεις. Ο κόσμος της Αριστεράς και όχι μόνο έχει ανάγκη να συζητήσει για το τι έφταιξε, να αντιπαρατεθεί να στρατευτεί σε κάτι νέο που δε θα αποτύχει ξανά. Δεν μπορεί η ίδια η Αριστερά να κλείνει αυτή τη συζήτηση, να προτείνει πάλι μια ενότητα απέναντι μόνο σε ένα επόμενο βήμα, σε ένα αίτημα, ούτε βέβαια από την άλλη να συζητά ατέρμονα για την τάδε ή τη δείνα φράση βάζοντας φρένο στη διάθεση για κοινό αγώνα. Υπάρχει η δυνατότητα για μια απεύθυνση ταυτόχρονα μαζική και βαθιά αντικαπιταλιστική. Δεν αναιρεί το ένα το άλλο. Από τις διεργασίες και το χάος αυτών των ημερών είναι πιθανό να προκύψει μια νέα Αριστερά που έχει ανάγκη η εποχή. Αυτή η Αριστερά οφείλει να έχει λαϊκά

κατανοητή πρόταση, αλλά και στρατηγική στόχευση και συμφωνία, να μην είναι μιας χρήσης αλλά ούτε και άχρηστη. Να επανενώσει και αναδιαμορφώσει σε ανώτερο επίπεδο όλα τα πρωτοπόρα στοιχεία του εργατικού και κομμουνιστικού κινήματος της χώρας, κυρίως όμως να εμπνεύσει και να συνδιαλλαγεί με τη νέα γενιά του 80% Όχι, της σύγχρονης ριζοσπαστικής αναζήτησης.

- **Να μην ξεχνάμε την ταξική πάλη.** Υπάρχει ο κίνδυνος όλη αυτή η διαδικασία να υποτιμήσει - ακόμα και αν αναφέρεται γενικόλογα- την ταξική πάλη, την ανάγκη ανασυγκρότησης του εργατικού κινήματος, την αντεπίθεση όσο γρηγορότερα γίνεται και την αναμέτρηση με τη σαπίλα της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας. Δεν μπορούμε να αναφερθούμε εκτενώς εδώ, αλλά κανένα ριζοσπαστικό πρόγραμμα δε μπορεί να εκφέρεται απλά από μια πολιτική πρωτοβουλία, πρέπει να γίνει κτήμα και εν τέλει να επιβληθεί από ένα ταξικά ανασυγκροτημένο εργατικό κίνημα με την ευρεία έννοια. Για αυτό μαζί με τις κεντρικές πρωτοβουλίες, είναι ίσως περισσότερο κρίσιμες οι επιτροπές- συνελεύσεις σε χώρους δουλειάς, γειτονιές, σχολές και σχολεία κτλ. Να έχουμε κατά νου ότι και το πιο άρτιο επιστημονικά πρόγραμμα, δε σημαίνει τίποτα σε ένα λαό που δεν έχει αποκτήσει την αγωνιστική αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να τα καταφέρει και να νικήσει. Η οργάνωση του λαού και τα νέα όργανα εν δυνάμει επιβολής της λαϊκής βούλησης είναι απαραίτητος όρος για οτιδήποτε.

- Και κάτι τελευταίο μιας και συζητιέται. Δεν είναι δικό μας ζήτημα να υποδείξουμε σε κανένα άλλο πολιτικό χώρο τι να κάνει. Έχουμε το δικαίωμα κριτικής και πολιτικής αντιπαράθεσης, όμως. Και για αυτό δύο μόνο σχόλια. Πρώτον, η διαδικασία συγκρότησης των κοινωνικών και πολιτικών όρων για ένα άλμα του εργατικού και λαϊκού κινήματος είναι μια πολύ σοβαρή διαδικασία για να κλειστεί στους στείρους όρους μιας εσωκομματικής πάλης με προδιαγεγραμμένα αποτελέσματα. Και δεύτερον, πρέπει να προσέξουμε (όλοι και όλες) να μη θεωρηθούμε κι εμείς κομμάτι του προβλήματος, κομμάτι της μνημονιακής Αριστεράς, κομμάτι ενός πολιτικού συστήματος που αλλάζει τα πάντα για να μείνει όμως πάντα ίδιο και αποκρουστικό. Γιατί σε αυτή την περίπτωση, πιο σημαντικό από το να βρεθούμε σε σύγκρουση άνθρωποι που εν δυνάμει θα μπορούσαμε να δουλεύουμε μαζί θα είναι το **να βρεθούμε σε σύγκρουση με τους εργαζόμενους και τις άνεργες, τους νέους και τις μετανάστριες. Και τότε τίποτα δεν έχει σημασία.**

Προχωράμε λοιπόν, με την αισιοδοξία της θέλησης, αλλά ίσως και την αισιοδοξία της γνώσης. Κυρίως όμως με την πίστη στη δύναμη των αγώνων του λαού, την πίστη ότι όταν οι άνθρωποι παλεύουν μορφοτέρα πράγματα γεννιούνται. Ή όπως έγραφε ο Α. Πανσέληνος λίγο πριν την αντίσταση:

“Όμως κανείς δεν αμφέβαλλε για την έκβαση. Υπήρχε μια πίστη άλογη, κόντρα στα συντριπτικά γεγονότα. Ήταν αυτή η ίδια πίστη στον Άνθρωπο, που κάνει στο τέλος τον άνθρωπο να νικά. Υπήρχε μια ελπίδα αμετακίνητη- αυτή που όταν λείπει δε στέκεται η ζωή. Όταν οι αξίες που ξεχωρίζουν το ανθρώπινο γένος, κινδυνεύουν να αφανιστούν, βρίσκονται πάντα κάποιοι άξιοι, ή και ανάξιοι, να τις στηλώσουν. “